بۆکان له‌ مێژوودا (264)　　　　**ئه‌نوه‌ر سوڵتانی**

بیره‌وه‌رییه‌کانی کاک ئه‌میری قازی

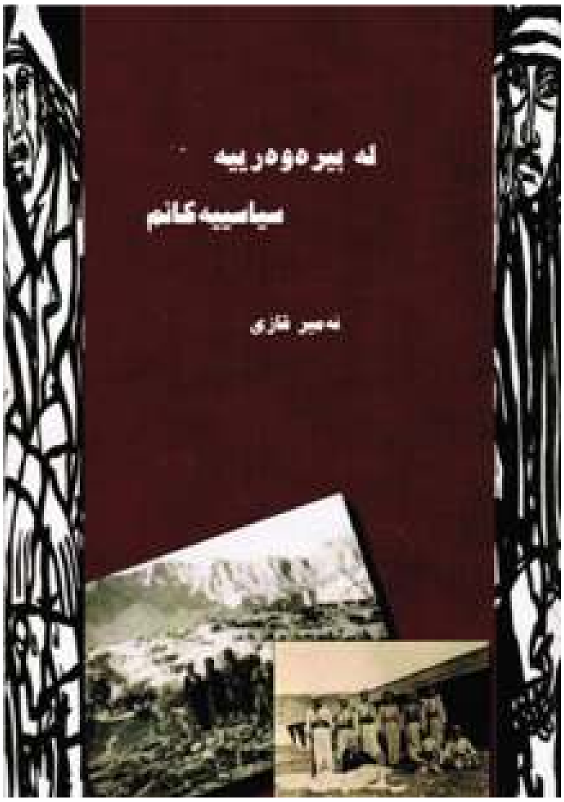

ئه‌میر قازی، "له‌بیره‌وه‌رییه‌ سیاسییه‌کانم"، ناشر ؟، چاپی ئاپێک، ستۆکهۆڵم 2010، 482 لاپه‌ڕه‌، کوردی،

ISBN: 987-91-633-7079-3

له‌ نه‌بوونی مێژوویه‌کی سه‌رجه‌م وزانیاریی ڕاسته‌وخۆ یا فه‌رمی سه‌باره‌ت حزبه‌ کوردستانییه‌کان و به‌ئامانجی ناسینی گه‌وهه‌ری ئایدیۆلۆژیک و ڕێباز و ڕێچکه‌ی سیاسییان، واهه‌یه‌ بیره‌وه‌ریی کادیر و ئه‌ندامان و هه‌ڵسووڕاوانی حزبه‌کان ببێته‌ جێگرێک و هه‌ندێک له‌و بۆشاییانه‌ پڕبکاته‌وه‌.

هه‌ردوو لقی حزبی دیموکڕاتی کوردستانی ئێران و حزبی دیموکڕاتی کوردستان، له‌م بواره‌دا له‌ ڕێکخراوه‌کانی دیکه‌ هه‌ڵسووڕاوترن، هه‌ر له‌ دوکتۆر قاسملوی شه‌هیده‌وه‌ تا مامه‌ غه‌نی بلووریان، مامۆستا عه‌بدوڵڵای حه‌سه‌نزاده‌وه‌، که‌ریمی حیسامی، جه‌لیلی گادانی، سه‌عید کاوه‌، محه‌مه‌مه‌دی خزری، ڕه‌شید ئه‌حمه‌دی و گه‌لێکیتر که‌ ئێستا ناویانم له‌بیر نییه‌، هه‌رکام به‌ شیوه‌یه‌ک هه‌وڵیانداوه‌ بیره‌وه‌ری و ڕوانینی تایبه‌تی خۆیان له‌مه‌ڕ مێژووی حزبه‌که‌ و به‌سه‌رهاتی ژیانی خۆیان له‌ ناو حزبه‌که‌دا بۆ خوێنه‌ری ئاسایی بگێڕنه‌وه‌. ئێمه‌، هه‌ره‌وه‌زێکی وا، بۆ نموونه‌، له‌ نێو کۆمه‌ڵه‌دا نابینین و ڕێکخراوه‌ سه‌رانسه‌رییه‌کانیش که‌ ئیتر هیچ.

دیاره‌ بیره‌وه‌ری نووسان له‌ هه‌موو شوێنێکی ئه‌م جیهانه‌، ته‌نیا ئه‌و بابه‌تانه‌ ده‌نووسن که‌ خۆیان پێیان چاکه‌ و به‌ ڕاست ودروستی ده‌زانن، له‌هه‌مان کاتدا هه‌ندێک شتی جێگه‌ی مشتومڕ یا دژ به‌خۆیانیش

دیزە بەدەرخۆنە دەکەن و ناوی لێ نابەن. ئەوە دیاردەیەکی جیهانی و ئەگەر بتوانم بڵێم ئینسانییە واتە هی هەموو مرۆڤێکە بەتایبەت مرۆڤی سیاسەتکار، مەگەر ڕۆحێکی گەورەی وەک ژان ژاک ڕوسۆ، کە لە تیروتانەی خەڵک نەترسێت و خۆی لەقاو بدات، ئەوەش یەک لە ملیۆنە!

ئەو بیرەوەرییانەی ئەندامانی حزب، سەرەڕای هەندێک ناتەواوی و دەرخستنی ناپێویستی نهێنیەکانی ناو حزبەکە و خۆبواردن لە گێڕانەوەی هەندێکی پێویستی تر، کەرەسەیەکی باشن بۆ نووسینی مێژووی سیاسی کوردستان لە دادێ، هەربۆیەش خاوەنی گرنگایەتی تایبەتن. بەڵام جگە لە یەک و دوان، ئەوانیتر لە شیکردنەوەی ڕووداوەکان و هەڵسەنگاندنی هۆکارەکاندا کورتی دێنن و زیاتر بیچمی حیکایەت گێڕانەوە بەخۆوە دەگرن، گەرچی تەنانەت لەو بیچمەشدا هەر بەکەڵکن.

کاک ئەمیری قازی ڕوخسارێکی ناسراوی حزبی دیموکراتە و بۆ ساڵانێکی دوورودرێژ، لە تەمەنی مێرمنداڵییەوە لەگەڵ یەکیەتی لاوان و پاشان ڕاستەوخۆ لەگەڵ حزب کەوتووە وماوەی چەند ساڵ ئەندامی دەفتەری سیاسیشی بووە. ڕیبەرانی حزب لە سەردەمی کۆنگرەی دووهەمەوە تا ئەمڕۆ دەناسێت و ئەزموونی ڕاستەوخۆی کار و هەڵسووڕانی لەگەڵیان هەیە، بەوبۆنەیەوە بیرەوەرییەکانی دەتوانن خاوەن گرنگی تایبەت بن و وەک زانیاریی دەستی یەکەم سەیر بکرێن.

کتێبی *"لە بیرەوەرییە سیاسییەکانم"* بە شەرحی ژیانی خۆی و بنەماڵەکەی دەست پێدەکات و دوای سەردەمی خوێندن لە قوتابخانە و زانستگە، دەگاتە پێشمەرگایەتی، چوون بۆ باشووری کوردستان و گەڕانەوە بۆ ڕۆژهەڵات هەتا هاتنەدەر لەووڵات و نیشتەجێ بوون لە ئوروپا.

ئەو بابەتانەی کە *بۆکان* و ناوچەکەی بگرنەوە، لە کتێبەکەدا گەلێک زۆرن: نووسەر لە بنەماڵەی قازییەکانی مەهابادە، لە گوندی حاجیاباتی سەر چۆمی مەجید خان لە سەر ڕێگای میاندواو – بۆکان لە دایک بووە، دایکی لە دێبوکرییەکانە، پۆلی یەکەمی سەرەتایی لە قوتابخانەی شاری بۆکان خوێندووە، لە تاران هاتوچۆی ماڵی *حاجی ڕەحمان ئاغای موهتەدی* کردووە، لەگەڵ *کاک سەلاحی موهتەدی* لە زانستگەی تاران دەرسی خوێندووە وئەوان و چەندکەسی دیکە لە خوێندکارانی کورد "کومیتەی بەڕێوەبەری کاتیی حزبی دیموکڕاتی کوردستان" یان پێک هێناوە و هەر لەو ڕێڕەوەدا کەوتۆتە پەیوەندی لەگەڵ *کاک سەعد* و *حەسەن ئاغای موهتەدی و سلێمانی عەلیار و....* و هاتوچۆی بۆکان و شێخلەر و سەردەرابادی کردووە و هەر لەوێشەوە چووە بۆ باشووری کوردستان.

بەکورتی، کتێبەکە بابەتی زۆری لە پەیوەندی بۆکان و ناوچەی دەوروبەری تێدایە و بەهۆی زۆریی بابەتەکانەوە من بە کورتی ئاماژەیان پێ دەکەم:

جووتیارانی بۆکان، حاجی قاسمی کەریمی و عەوڵا ئێرانی (لل. 29 و74)

میرزا حەمەڕەئووفی خەیات (لل.29)؛ عومەری کوڕی میرزا حەمە ڕەئووف (ل. 184)

مەلا عومەری عەسری (لل.32، 96)

سەعدی موهتەدی (ل. 47، 56)

قاسم ئاغای موهتەدی (لل. 49)

سەلاحی موهتەدی (لل. 42، 49، 52، 55، 96)

حاجی ڕەحمان ئاغای موهتەدی(ل. 49،

مامۆستا هەژار (ل. 73 و ...)

محەممەدی موهتەدی (لل. 215، 216، 220، 233، 252)

حەسەنی قزڵجی (234، 282)

عەلی گەلاوێژ (234، 282)

عەبدوڵلا موهتەدی (386)

عومەر ئێلخانی زادە (386)

یەکەمین لقی "کومیتەی بەڕێوەبەرایەتیی کاتیی حزبی دیموکڕاتی کوردستان لە بۆکان کرایەوە (47).

یاغی بوونی جاشێکی بۆکانی دەکات کە دواتر حزب کوشتی (264 و 265).

مەسەلەی دەرکرانی یەک لە ئاغاواتی دەوروبەری بۆکان لە سەر مڵکەکەی لە لایەن بەرپرسی کومیتەی حزب لە بۆکانەوە و هاتنی بە ژن و منداڵەوە بۆ بۆکان. نووسەر دەڵێ لە کێشەی دابەشکرانی زەوییەکاندا بەو شێوەیەی وا دەکرا و لە نەبوونی یاسایەکی ڕێک و پێکدا، دژ بەو دابەش کردنانە وەستاوە بەڵام بەرپرسی کومیتەی بۆکان و دوکتور قاسملوو بەلایەنگریی لە ئاغاوات تۆمەتباریان کردوە (267 و 268).

لە شوێنی جیاجیای کتێبەکەدا نووسەر باسی جیاوازیی بیروبۆچوونی خۆی لەگەڵ دوکتۆر قاسملوو، کەریمی حیسامی و حەمەدەمینی سیراجی و دەکات و بە "توودەکڕات" یان ناو دەبات. لە بەرانبەردا پەسنی ڕێباز و هەروەها کەسایەتی و تواناکانی عەبدوڵلا ئیسحاقی (ئەحمەد تەوفیق) دەدات، هەر ئەوەش گرنگایەتی بە کتێبەکەی دەبەخشێت لەبەر ئەوەی ئێمە ڕیوایەتی لایەنەکەی ترمان لە کێشەی نێوان ئەو دوو باڵەی حزب لە زمان چەندکەسەوە بیستووە و ئەم ڕیوایەتە، بۆچوونی لایەنەکەی دیکە دەردەخات گەرچی نووسەر لە خوێندنەوەی بابەتەکاندا هەست دەکات هەڵوێستی نووسەر لە سەردەمی کۆنگرەی دووهەم و خەباتی چەکدارانەی باڵی شۆڕشگێر و شۆڕشی ئەیلوول، هەڵوێستێکی بەینابەینی گرتووە و نە لەگەڵ ئەملایان گەڕاوەتەوە ناوخۆی ووڵات و نە لەگەڵ نەمر عەبدوڵلا ئیسحاقی زۆری دانوو کۆلاوە. ئەوە تێگەیشتنی کەسێکی وەک منە لە دوای خوێندنەوەی کتێبەکە، دەنا واهەیە نووسەر خۆی لەگەڵ ئەو بڕیارەی مندا نەبێت.